

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. III. Argumenta P. Muniessæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

N. Sed contra; tum quia his satis occurri d.

278. 6. & hic *scilicet* ant. §. 2. tum quia habent contradictionem. Si enim, ut initio §. 5. concedit prudentiam à probabilitate non distinguere, implicat, ut probabilitas aliquando fallat, & prudentia numquam fallat; & e contra implicat, ut prudentia numquam fallat, & probabilitas aliquando fallat: ergo vel implicat, ut probabilitas, & prudentia sint omnino idem; vel si sunt, quod de probabilitate dicitur, dicendum de prudentia, & e contra; nisi velimus idem affirmare, & negare. Dico itaque prudentiam non esse idem, ac probabilitatem. Ratio est, tum auctoritas Arist. & omnium dicentium, quod prudentia sit virtus, non ita opinio: ergo cum omnis opinio probabilis logicè vera, aut falsa, sit opinio, implicat, ut opinio probabilis, etsi vera, sit prudentia: tum quia si probabilitas idem est, ac prudentia, probabilitas fallens erit prudentia; sed implicat, ut prudentia strictè sumpta, quæ est virtus intellectus, aliquando fallat; ergo implicat, ut probabilitas sit prudentia: tum quia actus proportionantur habitibus: ergo habitus procedens ab actibus probabilibus falsis inclinabit ad actus falsos; sed habitus inclinans ad actus falsos non est virtus; ergo non est prudentia. Fallitur itaque P. Eliz. dum confundit probabilitatem cum actu à prudentia strictè sumptæ elicitio, ob rationes dictas; actus enim probabilis falsus potest quidem à prudentia imperari, non tamen elici.

P. Eliz. 279. Exempla, quæ trahit, retorquentur: Si enim verum est, ut sine dubio est, quod defectus non tribuitur virtuti, sed intellectui, eo ipso prudentiæ tribui non potest ullus defectus quoad actus ab habitu prudentiæ elicitos; ergo evidens est, quod, cum probabilitas ex naturâ suâ defectibilis sit, eo ipso distinguatur realiter à prudentiâ, quæ talis non est; eo modo, quo intemperantia actualis non elicitur ab habitu temperantiæ, nec fides falsa ab habitu fidei Divinæ: si autem prudentia non distinguitur à probabilitate, eo ipso actus probabilitatis, sive veræ, sive falsæ elicietur ab habitu prudentiæ, qui idem est cum habitu probabilitatis: ergo probabilitas non est actus à prudentiâ elicitus, sed imperatus, sive ille actus probabilitatis sit verus, sive falsus; vel enim est actus à prudentiâ elicitus ut probabilitas est, & sic etiam probabilitas fallens erit actus à prudentiâ elicitus, quod tamen negat; vel est ut vera probabilitas est? & sic omne verum, etsi temerarium, erit certò probabile, quod est falsum.

N. 280. Quæ dixi de prudentiâ, quod quoad actus elicitos non possit logicè errare, ad abundantiam dicta sunt, non ad necessitatem; adhuc enim admissio quod quoad actus elicitos prudentia possit logicè errare, sustineri potest prudentiam esse virtutem; ejusque finem non esse veritatem logicam, sed practicam, quæ semper inest actibus à prudentiâ imperatis, sicut elicitis, etsi sint logicè falsi: & ex hoc patet discrimen ad actum fidei supernaturalis; fides enim est virtus intellectus speculativi, non practici; e contra prudentia: ergo nullus actus logicè, seu speculativè falsus potest elici à fide; potest autem actus speculativè falsus, dummodo sit practicè verus, elici à prudentia. Hanc fidei paritatem trahit, & solvit etiam Palanco qu. 5. Palanc. à n. 145. ad 155.

§. III.

Argumenta P. Muniesse.

SUMMARIUM.

Vult nullum actum, nisi sit in re bonus, esse posse honestum, adeoque ut sit honestus, præquiri semper judicium logicè verum, n. 281.

Ejus rationes, n. 282.

Veritas logica pendet ab objecto ut in re; non ita practica, n. 283.

Moralitas actus, seu bonitas, & malitia pendet à meâ cognitione, non ita esse justum, n. 284.

Actus respicit formalitates chimericas, n. 285.

Arguit, quia nemo potest consulere ignoranti homicidium esse malum, ut occidat, n. 286.

Retorqueo, n. 287.

Dico peccare consulentem, non occidentem. Cur? n. 288.

Deus punit, qui ponit opus in se bonum, si putetur vitium; & premiatur, qui ponit opus in se malum, putatum præceptum, n. 289.

Arguit, quia licet error invincibilis excuset, non tamen honestat actum, n. 290.

Retorqueo. Sicut ponens opus putatum peccatum, non tantum peccat existimativè, sed formaliter, ita ponens opus putatum bonum, obedit formaliter, & non tantum putativè, n. 291. 292. 293.

Cur actus, quo quis credit Hostiam esse consecratam, sit tantum putativè fidel Divinæ; non ita sit actus tantum putativè religionis, quo quis adorat Hostiam illam? n. 294.

Actus fidei Divinæ requirit revelationem in re, & non tantum putatam, quia debet esse logicè verus; ut honestas formalis virtutum moralium non pendet necessariò à materiali honestate, n. 295.

Explicatur id putativè, n. 296.

Adoratio Hostia credita invincibiliter consecrata est materialiter mala, & formaliter bona, ibid.

Actus sumunt suam speciem formalem ab objecto ut in mente, ibid.

Sibi contradicit P. Muniesia, dum negat, quod omnis actus prudentie debeat esse essentialiter verus, & simul affirmat iudicium probabile in re falsum esse prudens, n. 297. 298.

Si actus falsi non sunt prudentes, media pars Doctorum Ecclesie non fuit operata prudenter, n. 299.

N. 281. **H**ic Author non tantum in *Stimulo conscientie*, sed etiam d. 24. de Grat. *scilicet* 3. n. 25. vult nullum actum esse posse honestum, & meritorium, nisi sit materialiter bonus, seu quod idem est, nisi procedat a iudicio speculative vero; et si autem pleraque, quae trahit, solverim d. 6. & alibi, aliqua tamen delibanda.

N. 282. Arguit 1. quia nulla existimatio erronea facere potest, ut iudicium falsum sit formaliter verum, ex. gr. hoc iudicium, *mendacium est bonum*; ergo neque ut volitio mendacii materialiter mala sit formaliter bona. Confirmat 1. quia iudicium de propria iustitia non facit hominem formaliter iustum; ergo neque iudicium de honestate faciet volitionem mendacii formaliter honestam. Confirmat 2. quia invincibilis error de mendacii bonitate non tollit quominus volitio ab illo regulata sit volitio mendacii cogniti ut talis; ergo neque tollit quominus sit intrinsece formaliter mala. Confirmat 3. quia alias si quis ex errore putaret, quod mentiri sit simul bonum, & malum, volitio mentiendo esset simul formaliter bona, & mala; & si quis putaret peccatum esse infinite malitiae, ejus peccatum esset infinite malitiae: ergo per iudicia erronea actus sit tantum putative, non formaliter bonus.

N. 283. Sed contra: Vel arguens loquitur de vero pratico, & tunc nego antecedens; qui enim ex invincibili errore iudicat mendacium esse nunc a Deo praeceptum, habet iudicium practice verum, seu conforme regulis morum reflexis, dictantibus sequendum iudicium sine culpa erroneum: vel de vero speculative, & tunc concedo antecedens; nam veritas logica non pendet a pura cognitione nostra, sed a conformitate illius cum objecto ut est in re; & nego consequentiam.

N. 284. Ad 1. confirm. dixi d. 6. quod moralitas actus, seu bonitas, & malitia pendeat a nostra cognitione; non ita esse iustum, doctum, &c. immo siquid probant paritates, probant, quod volitio objecti in se boni, aut indifferentis, crediti tamen ex invincibili errore vetiti, non erit formaliter mala: ut enim iudicium erroneum de propria iustitia

non facit iustum; & de malitia infinita peccati non facit malitiam peccati infinitam; ita iudicium erroneum proponens ut vetitum, quod non est tale, non faciet volitionem ejus objecti cogniti ut vetiti esse formaliter malam. Sane miror paritates tam diffitas; quantum enim moralitas actuum, quae pendet ab objecto ut est in mente, distat a natura physica rerum, quibus nostrum iudicium nihil favet, tantum ad rem non faciunt; & siquid probant, probant invincibilem ignorantiam non excusare: ut enim invincibilis ignorantia de statu gratiae non facit hominem esse, aut non esse in statu gratiae; ita invincibilis ignorantia peccati nec accusabit, nec excusabit hominem.

Ad 2. dico esse volitionem mendacii cogniti quidem alias ut vetiti; hic & nunc ut praecepti.

Ad 3. patet ex d. 6. ubi dixi, quod actus non respiciat formalitates chimæricas.

Dices: Nemo prudens potest sine peccato consulere homini ignoranti malitiam objecti, idem objectum; ex. gr. ebrio, aut furioso homicidium; vel putanti mendacium licere, consulere non potest mendacium, et si nullus eorum ea objecta cognoscat ut mala; ergo quia eorum volitio non est formaliter bona, sed manet intrinsece mala, & turpis.

Sed contra 1. quia certum de fide est, N. adeoque etiam juxta P. Mun. quod volitio mendacii cogniti inculpabiliter ut boni, non sit formaliter mala; ergo certum est, quod error aliquid faciat: si ergo error ille tollit tunc malitiam formalem, cur tribuere non possit honestatem formalem? ut enim malitia formalis, non autem materialis, pendet a iudicio, ita honestas formalis, et si non materialis, ab eo pendeat.

Contra 2. quia et si ebrius occidendo, aut N. ignorans mendacium esse malum, mentiendo non peccet, peccat tamen qui ea consulit, quia consulit & vult objectum cognitum a se ut materialiter malum. At in nostro casu volitio mendacii licet sit formaliter mala, cognoscitur tamen ut formaliter bona, aut saltem ut non mala: ergo nulla paritas. Adde me valde timere similia argumenta; si enim sine peccato formali non possum ignoranti consulere mendacium, sequitur etiam, quod sine peccato formali operari non potero aliquid, quod in se est malum, et si a me invincibiliter putetur bonum: rursus si volitio mendacii cogniti per errorem ut boni, est intrinsece, & formaliter mala, ut vult P. Muniesia, non video, qualiter invincibilis ignorantia excuset; quod si haec excuset

culat à peccato formali, cur non etiam addat bonitatem formalem?

N. 289. P. Mun. Omitto, quæ trahit n. 29. & 30. quomodo ea volitio mendacii esse possit supernaturalis, & Deus præmiare mentientem, furantem &c. hæc enim solvi d. 6. eaque P. Munniffa hausit ex P. Eliz. 1. p. lib. 3. qu. 4. quem laudat; nos tamen cum d. 6. impugnavimus. Addo hanc instantiam, quomodo Deus non puniat mentientem, furantem, aliosque putantes ex invincibili errore hæc, & alia non esse peccata? & quomodo Deus puniat æternò igne eum, qui ex invincibili errore opus in re non vetitum, aut leviter vetitum, putat esse à Deo graviter vetitum; immò eum, qui ex invincibili errore putans Deum vetuisse sacrum, aut sui amorem, illud audit, & hunc amat?

N. 290. P. Mun. Arguit 2. à n. 32. Ignorantia, & error invincibilis, etsi excusent à peccato, non tamen reddunt actum formaliter honestum: ergo neque opinio probabilis falsa honestabit formaliter actum: nam veritas non tantum prævalere debet errori, & ignorantia, sed etiam cuique opinioni probabilis falsæ. Nec dici potest, quod volitio mendacii ideo sit formaliter bona, quia cognoscitur ut à Deo præcepta, & sit ex intentione parendi, & placendi Deo. Contra enim est, (ait) tum quia etsi volitio placendi Deo in genere sit bona, non ramen bona est volitio placendi Deo per mendacium: quo modo etsi volitio succurrendi pauperi sit bona, non tamen volitio succurrendi huic putato pauperi, cum pauper non sit; hæc enim est tantum putativè bona: tum quia (ait n. 35.) putans mendacium invincibiliter ut à Deo præceptum, mentiendo non obediret re ipsa Deo, cum Deus hoc re ipsa non præcipiat; sed obediret existimativè, sicut penes ipsum errantem existimativè præcipit Deus.

N. 291. Sed contra 1. Ergo putans ex invincibili errore objectum in re non vetitum, esse à Deo in re vetitum, & illud exequens, non peccabit formaliter, sed existimativè: & exequens aliquid invincibiliter ignoratum ut vetitum, non excusabitur, nisi existimativè, non reverà à peccato formali: nam in illo casu, non datur lex Dei vetans illud objectum; in altero casu non datur lex Dei permittens, quin datur lex Dei vetans illud objectum: sed hæc omnia salvà fide non subsistunt: ergo neque dici potest, quod mentiens ex invincibili errore, quod Deus præceperit mendacium, & volens illud ex intentione obediendi Deo, obediatur tantum existimativè. Vt enim peccat formaliter, qui ponit opus à Deo vetitum, cum tamen

vetitum non sit; & inobedit non tantum existimativè; sed formaliter inobedit, qui tale opus ponit; ita in casu nostro.

Contra 2. quia in hæc impingunt qui uni- N. cè in Deo legem directam considerant, non autem reflexam, seu quam Deus habet, supposito invincibili nostro errore; ergo non tantum obedit, aut inobedit existimativè, sed verè; nam reverà datur in Deo lex jubens mendacium, posito errore nostro de mendacio, ut à Deo præcepto; & reverà datur in Deo lex vetans sub gravi verbum otiosum, posito errore nostro de verbo otioso ut graviter vetito à Deo.

Contra 3. quia cur volitio placendi Deo N. per mendacium non sit formaliter bona; & 293. non tantum, non sit formaliter mala; sicut volitio displicendi Deo per opus falso putatum à Deo vetitum, non tantum non est formaliter bona, sed est formaliter mala? Sanè hæc omnia procedunt ex eo quia supponunt, quod sola veritas speculativa honestet actionem; quod satis impugnatum est tum ratione, tum abturdis, tum Sanctorum exemplis, & autoritate; media enim pars Ecclesiæ Doctorem, & Sanctorum, stantibus totidem sibi contradicentibus, nihil per intentionem operum particularium, sed tantum per intentionem generalem placendi Deo in genere meruissent; quia media pars non est secuta veritatem speculativam. Prætereò reliqua, in quibus nihil plus, quam in solutis.

Dices: Actus, quo quis in Hostiâ putatâ N. ex invincibili errore consecratâ credit esse 294. Deum, est tantum actus fidei existimativè, sicut etiam actus adorationis, & religionis; & sicut actus, quo quis hominem veneratur, quem credit patrem, & non est, est tantum actus pietatis putativè; ergo idem in casu nostro.

Sed contra 1. quia paritas fidei Divinæ N. non est ad rem; hæc enim implicat, nisi de- 295. tur veritas speculativa, & non pendet à revelatione ut est in mente, seu putatâ, sed ut est in re: ergo si ille actus non sit logicè verus, etsi putetur esse, non erit formaliter, sed putativè tantum actus fidei Divinæ supernaturalis. At in virtutibus moralibus earum honestas formalis non pendet ab honestate materiali; & ideo, qui pauperi putato dat eleemosynam, elicit actum formalem eleemosynæ.

Contra 2. quia vel tò putativè significat, N. quod illi actus adorationis, religionis, pie- 296. tatis, non habeant suum objectum materiale in re, & hoc concedo; vel significat, quod quia eà bonitate materiali carent, non sint

sint actus formaliter honesti? & hoc nego. Ut enim dari potest actus materialiter malus, qui non sit formaliter malus, quale est opus in re vetitum, putatum tamen ex invincibili errore non vetitum: rursus ut dari potest actus formaliter malus, qui non sit materialiter malus; qualis est omnis actus circa objectum putatum vetitum, cum tamen non sit in re vetitum: ita dari potest actus formaliter bonus, etsi materialiter non sit bonus, immo malus, ut est ex. gr. mendacium putatum ut praeceptum; vel actus adorationis, & religionis circa Hostiam putatam invincibiliter consecratam, cum tamen talis non sit: illi enim actus in re sunt materialiter mali, & species Idololatriæ; adhuc tamen sunt formaliter honesti, quia tendunt in eam Hostiam ut consecratam ex fine adorandi ibi Christum D. & sic ea adoratio relativè ad objectum materiale est falsa; & est tantum putativè adoratio; relativè ad objectum formale est vera, & est formaliter adoratio Hostiæ, quæ ut est in mente putatur consecrata, & continens Deum. Sæpe enim dixi, quod actus specificentur, seu speciem honestatis, aut malitiæ formalis sumant ab objecto ut est in mente, non ut est in re.

N. Arguit 3. *stim.* 2. n. 59. necesse non esse, ut actus prudentiæ sint essentialiter veri, 297.
P. Mun. adeoque si actus incertus sit verus, erit positivè prudens, & elicitus à prudentiâ; si falsus, non erit positivè prudens, quia deest veritas necessaria ad virtutem intellectus; sed negativè, seu non imprudens, quia deest temeritas necessaria ad positivam imprudentiam.

N. Sed contra 1. quia ego insinuavi omnem actum à prudentiâ elicatum esse speculativè verum; & adhuc toto hoc dato, nil contra nos. Ego tantum peto, ut hoc ipsum mihi probet P. Muncia, quod omnis actus elicitus à prudentiâ esse debeat speculativè verus; ex eo enim quod prudentia sit virtus, non sequitur, quod omnes ejus actus eliciti esse debeant logicè veri; satis ut practicè veri, cum prudentia sit virtus intellectus practici.

N. Contra 2. quia sibi contradicit, dum negat, quod omnis actus prudentiæ esse debeat essentialiter verus; & simul affirmat, quod judicium probabilius, si sit falsum, non sit positivè prudens. Rursus implicat dicere, quod nullus actus falsus sit positivè prudens; & deinde negare veritatem tamquam essentialem actibus prudentiæ. Demum si nullus actus falsus est positivè prudens, eo saltem modo quo esse possunt actus

imperati, media pars Doctorum Ecclesiæ caruit prudentiâ positivâ, & ad summum operata est non imprudenter; & altera tantum pars operata est positivè prudenter. Quis autem dicit quod vel S. Thomas, vel D. Bonaventura, dum sibi contradixerunt, non discurrerit prudenter positivè, sed unus tantum positivè prudenter, alter tantum non imprudenter discurrerit, & operatus sit?

§. IV.

Præcipuum Tutoristarum non Rigidorum argumentum prostrictâ veritatis speculative certitudine morali, & solutio Probabilioristarum.

SUMMARIUM.

Tutorista Rigidi, & Non-Rigidi, qui? & eorum discrimen? n. 300.

Differentia à Probabilioristis, n. 301. 302.

Probabiliorista non nisi voce tenuis differant à Certitudinistis, n. 303.

P. Thyrsus ait, ad moralem certitudinem sui motivum clarè præeminens opposito, ibid.

Præcipuum Certitudinistarum argumentum, n. 304.

Responsio Probabilioristarum, vel non satisfactio Certitudinistis: vel evertit Probabilioristarum principia, n. 305. 306.

Idem exigunt Probabiliorista, & Certitudinista, n. 307.

Rejicio aliud discrimen inter eosdem, n. 308.

Ostendo Probabilioristas solâ voce à Certitudinistis differre, n. 310.

Si differunt, debent Probabiliorista respondere, qualiter sequens probabiliorum non possit prudenter formidare de peccato, n. 311.

Probabiliorista nequeunt, nisi utantur nostris principiis, satisfacere Certitudinistis obligationibus ad tutiorem, nisi minus una sit moraliter certa, n. 312.

Non est facile dicere, in quo Probabiliorista à Tutoristis Non-Rigidis differant, n. 313.

Distinxit sæpe Tutoristas in Rigidos, & Non Rigidos. Rigidi obligant ad tutiorem, nisi veritas minus tutæ opinionis sit evidens, adeo ut negent licitum sequi minus tutam, etsi probabilissimam, & moraliter certam; & hi non sunt Catholici. Contra non Rigidos docent, licitum sequi minus tutam, etsi non sit evidens, dummodo sit moraliter certa; & hi Catholici sunt.

Similiter sæpe dedi discrimen inter Tutoristas Catholicos, seu non Rigidos, & Probabilioristas; nempe quod si adsit duplex opinio, una tutior, & verè probabili-